

Najbardziej problematyczne kwestie w związku z opieką nad zwierzętami w gminie. Jak postępować w sprawach związanych z decyzjami o tymczasowym odbiorze zwierząt w przypadkach znęcania się nad zwierzętami? Dobre praktyki w sprawie programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

Sanitarny odstrzał dzików

Wideoszkolenie skierowane do Wydziałów Ochrony Środowiska, osób zajmujących się opieką nad zwierzętami bezdomnymi i dzikimi w gminie

Jakie są obowiązki gminy w stosunku do zwierząt dzikich i łownych

Wideoszkolenie poprowadzi praktyk z UM Gdyni - otrzymają Państwo wiele przydatnych przykładów z życia, a także przykładowy program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt oraz GOTOWE WZORY PISM, DECYZJI przygotowane przez prowadzącą, do zastosowania w urzędzie.

W programie m.in.:

- Czy są sposoby karania właścicieli za porzucenie zwierzęcia, jak zareagować w przypadku tłumaczenia, że pies uciekł, a nie został wywieziony?
- Jak postępować w przypadku konieczności schwywania psa, jeśli nie ma osoby zajmującej się wyłapywaniem?
- Zwierzęta agresywne – kto ma się nimi zajmować, jeśli są nieodłowne?
- Problem dotyczący pozwolenia na rasę niebezpieczną – czy mieszaniec jest rasą niebezpieczną i jak właściciel powinien udowodnić, że to jest mieszaniec, choć wygląda jak pies rasy agresywnej, co zrobić, by ludzie nie wykorzystywali tej luki?
- Jak powinno przebiegać postępowanie karne i administracyjne w przypadku decyzji o tymczasowym odebraniu zwierzęcia właścicielowi, co robić w przypadku, kiedy nakłada się jedno postępowanie na drugie?
- Jak są doprecyzowane obowiązki straży gminnej w przypadku interwencji?
- Pokrywanie kosztów przez gminę za tymczasową opiekę i finansowanie sterylizacji przez gminy

Wzory pism, jakie otrzymają uczestnicy:

- Zasady dobrych praktyk w sprawie programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, uchwalonych przez rady gmin (w tym m.in.: co powinna zawierać umowa ze schroniskiem, jak powinno przebiegać wyłapywanie bezdomnych zwierząt i jak powinno być dokumentowane, postępowanie z bezdomnymi zwierzętami w schronisku, podejmowanie różnorodnych akcji, zwiększających poziom adopcji, opieka nad kotami wolno żyjącymi, wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich)
- Zezwolenie na utrzymanie psa rasy agresywnej wraz z uzasadnieniem
- Decyzja w sprawie czasowego odebrania psa
- Wniosek na wydanie zezwolenia na prowadzenie hodowli/utrzymanie psa rasy agresywnej

- Wniosek o udzielnie/zmianę zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych
- Wniosek o udzielnie/zmianę zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami.
- Decyzja wraz z uzasadnieniem dotycząca odłowu i odstrzału redukcyjnego dzików
- Opinia departamentu prawnego Ministerstwa Środowiska w sprawie postępowania ze zwierzętami łownymi w szczególnych przypadkach
- Przykładowy program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Szczegółowy program szkolenia:

Zwierzęta bezdomne, agresywne, niewłaściwie traktowane (psy, zwierzęta domowe)

- Problem określania, czy zwierzę jest bezdomne, czy nie, np. sytuacja, gdy do gminy dzwoni mieszkaniec z informacją, że bezpieczny pies przybłąkał się do gospodarstwa, przyjeżdża ktoś ze schroniska i stwierdza, że pies nie jest już bezpieczny, bo jest na terenie ogrodzonym – co robić w takiej sytuacji, jak udowodnić, że pies jest bezpieczny bądź nie?
- Kiedy zmienia się status zwierzęcia bezdomnego na zwierzę domowe?
- Pies bezdomny zostaje odłowiony, wywieziony do schroniska, gmina jednorazowo płaci za niego, a potem okazuje się, że ten pies komuś uciekł i właściciel zgłasza się po niego do schroniska, a gmina już za wyłapanie tego psa musiała zapłacić – czy jest możliwość odzyskania kosztów?
- Jak postępować w sytuacji, kiedy ktoś znajdzie psa, zajmie się nim przez np. dwa tygodnie, a następnie chce go komuś oddać na stałe; kiedy z bezdomnego psa staje się domowy, czy i od kiedy ten nowy, tymczasowy właściciel staje się odpowiedzialny jak właściciel, kiedy można oczekiwać takiej odpowiedzialności za psa, kiedy gmina ma prawo powiedzieć, że dana osoba stała się już prawomocną właścicielką psa?
- Czy jest jakiś określony czas, który musi minąć, aby można było przekazać psa bezdomnego nowemu właścicielowi (na wypadek, gdyby miał się zjawić stary właściciel)?
- Odławianie zwierząt po godzinach pracy. Zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt, jest wyznaczona osoba, która całodobowo przyjmuje zgłoszenia, np. o rannym zwierzęciu. Ta osoba jednak po przyjęciu takiego zgłoszenia często nie może nic zrobić, ponieważ np. weterynarz nie może przyjechać. Pojawia się skarga na gminę, że nic w danej sprawie nie zrobiła. Dodatkowo często występuje problem znalezienia lecznicy bądź weterynarza, który zechce podpisać umowę z gminą na całodobową gotowość – jak radzić sobie w takich przypadkach?
- Problem odławiania zwierząt w weekend, kiedy schroniska są nieczynne?
- Problem finansowania wyłapywania bezdomnych psów – dobre rozwiązania
- Jak postępować w przypadku agresywnego psa, który wyszedł poza posesję i stanowi zagrożenie; nie ma właściciela, mieszkańcy dzwonią do gminy i żądają interwencji a to zadanie policji?
- Czy są sposoby karania właścicieli za porzucenie zwierzęcia, jak zareagować w przypadku tłumaczenia, że pies uciekł a nie został wywieziony?
- Dobre praktyki opieki nad zwierzętami bezdomnymi
- Jak postępować w przypadku konieczności schwytania psa, jeśli nie ma osoby zajmującej się wyłapywaniem?
- Zwierzęta agresywne – kto ma się nimi zajmować, jeśli są nieodłowne?
- Problem dotyczący pozwoleniem na rasę niebezpieczną – czy mieszaniec jest rasą niebezpieczną i jak właściciel powinien udowodnić, że to jest mieszaniec, choć wygląda jak pies rasy agresywnej, co

zrobić, by ludzie nie wykorzystywali tej luki?

- Jak powinno przebiegać postępowanie karne i administracyjne w przypadku decyzji o tymczasowym odebraniu zwierzęcia właścicielowi, co robić w przypadku, kiedy nakłada się jedno postępowanie na drugie?
- Jak powinna brzmieć prawidłowo sformułowana decyzja administracyjna związana z odbiorem zwierzęcia właścicielowi (gospodarczego i domowego), jak wygląda droga postępowania?
- Problem kur i kogutów. Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku, dopuszczalna ilość kur, posiadanych na obrzeżach miast, to 20 sztuk. Sąsiedzi skarżą się na zbyt duże ilości ptactwa na podwórku: że kury grzebią pod ogrodzeniem, przechodzą na ich podwórka, zanieczyszczają teren a dodatkowo piejące rano koguty mocno hałasują – czy istnieje jakieś rozwiązanie tego problemu?

Schroniska i przytuliska - współpraca, dobre praktyki, zezwolenia, odmowy

- Jakie są możliwości pozyskania funduszy na współpracę ze schroniskami?
- Jakie formy współpracy ze schroniskami warto realizować, jakie rozwiązania sugerować/negocjować?
- Jak radzić sobie w przypadku braku schroniska bądź braku miejsc w schronisku, jeśli jest dużo zwierząt bezdomnych?
- Co zrobić, jeśli schronisko nie chce podpisać umowy z gminą, bo jest przepełnione, jak wywiązać się wtedy z narzuconego przez ustawę wymogu konieczności posiadania takiej umowy?
- Jak powinno wyglądać postępowanie dotyczące wydania decyzji odmownej / pozwolenia na prowadzenie schroniska, co powinna zawierać taka opinia?
- Wydawanie zezwoleń na prowadzenie schronisk (związana z tym procedura).
- Czy przytulisko jest tym samym co schronisko, czy procedura dotycząca zakładania przytuliska jest taka sama jak schroniska i czy gmina może podpisać umowę z przytuliskiem zamiast ze schroniskiem?
- Jeśli nie ma schroniska, ale jest fundacja, to czy gmina może podpisać umowę z fundacją zamiast ze schroniskiem (jest bliżej, taniej, lepszy kontakt)?
- Jak zakładać schronisko, jakie dokumenty powinny być składane przez zakładającego taką działalność?
- Procedura wydawania zezwolenia na prowadzenie takiej działalności na terenie gminy.
- Czy gmina może podpisać umowę bezpośrednio ze schroniskiem, czy musi najpierw z osobą/firmą wyłapującą zwierzęta?
- Wydawanie zwierząt ze schroniska w nocy, np. właścicielowi zgubił się pies, wieczorem pies trafił do schroniska i właściciel ma pretensje do gminy, że nie może zabrać psa na noc do domu, bo schronisko jest już nieczynne.
- Czy gmina ma obowiązek kontrolować schronisko, z którym ma podpisaną umowę i w jakim zakresie, czy robi to tylko powiatowy lekarz weterynarii, w odniesieniu do zdrowia zwierząt?
- Jak postępować w przypadku sygnałów od mieszkańców gminy, że w okolicy pojawił się ponownie ten sam pies, za złapanie którego gmina już zapłaciła i przekazała do schroniska – czy gmina ma ponownie płacić za jego wyłapanie i za umieszczenie w schronisku?
- Gmina nie posiada schroniska na swoim terenie, w związku z czym musi prosić o zgodę sąsiednią gminę o podpisanie umowy ze schroniskiem i dopiero po uzyskaniu zgody tej gminy może przystąpić do uchwalenia programu opieki nad zwierzętami – to zawsze przeciąga się w czasie i często jest tak, że gmina zostaje na pewien czas bez takiego programu – jak rozwiązać ten problem?
- Jak postępować w następującym przypadku: po bezdomnego psa przyjeżdża ktoś ze schroniska a w tym czasie pies gdzieś pobiegnie i jest nieuchwytny; gmina zostaje z wystawioną fakturą za przyjazd, bez względu na to, czy pies został przewieziony do schroniska czy nie?

Zwierzęta i ptaki dzikie - zakres kompetencji gminy, leczenie, odstraszenie, odszkodowania, finansowanie szkód

- Jaki jest zakres kompetencji gminy, w związku z opieką nad zwierzętami bezdomnymi i dzikimi, kto odpowiada za dzikie zwierzę, które wyszło z lasu?
- Kto odpowiada za zniszczenia, których dokona takie zwierzę?
- Kto powinien zabrać bądź odstraszyć dzikie zwierzę od terenów zamieszkałych, jeśli mieszkańcy się boją?
- Jak postępować z dzikami, które całymi stadami wchodzą do miast w poszukiwaniu pożywienia – kto je wyłapuje, odstrasza, zapobiega ich niepożądanym wizytom; jak uporać się z tym problemem?
- Problem dotyczący wychodzących z lasu dzików – opiekę nad nimi sprawują koła łowieckie, ale kiedy dzik zostanie potrącony na ulicy, wtedy koła twierdzą, że zajęcie się takim zwierzęciem, to obowiązek gminy. Jeśli dzik chodzi po terenie gminy, kto ma obowiązek go złapać i zawieźć do lasu?
- Kiedy dzikie zwierzę staje się bezdomne i czy w ogóle staje się ono kiedykolwiek bezdomne?
- Ustawa nie obejmuje kwestii odszkodowań obejmujących szkody, które powodują zwierzęta dzikie na terenie zurbanizowanym, jest tylko zapis o szkodach na terenie rolnym, np. dziki wychodzą do miasta, ryją trawniki, co staje się problemem gminy, ale zwierzęta podlegają pod opiekę nadleśnictwa. Jak postępować w takich przypadkach, na kim spoczywa odpowiedzialność prawna i finansowa? Czy na pewno dokarmianie dzikich zwierząt może rozwiązać ten problem?
- Czy to gmina powinna zajmować się rannymi i martwymi, dzikimi zwierzętami?
- Problem dzikich zwierząt (lis, jeleń, sarna, dzik), które wchodzą na prywatne posesje bądź cmentarze i robią szkody?
- Kto zajmuje się zwierzęciem, które ulega wypadkowi na drodze powiatowej, wojewódzkiej czy krajowej przebiegającej przez daną gminę: gospodarz terenu (gmina) czy właściciel drogi (np. powiat)?
- Kto pokrywa koszt leczenia potrąconego zwierzęcia leśnego?
- Kto odpowiada za martwe zwierzęta w pasie drogi?
- Jakie zwierzę jest zwierzęciem bezpańskim, czy jeśli dzik, który jest zwierzęciem łownym, wyjdzie z lasu, to przestaje być zwierzęciem łownym a staje się bezdomnym, czy nie?
- Kto pokrywa koszty leczenia zwierzęcia łownego, które wejdzie na teren gminy np. na ulicę i zostanie potrącone (przepychanki między gminą a starostwem powiatowym, pod które podlegają koła łowieckie – przrzucanie odpowiedzialności za takie zwierzę na gminę?
- Bobry – czy mieszkaniec sam występuje do RDOŚ o odszkodowanie i czy jedyną formą rekompensaty jest owo odszkodowanie?
- Co radzić mieszkańcom w związku z działalnością bobrów, które wyrządzają szkody a odszkodowania uzyskane od RDOŚ są małe, dodatkowo tereny objęte są programem Natura 2000, więc niewiele można zrobić?
- Jak postępować w przypadku nadmiernej populacji bobrów, która staje się bardzo dużym problemem dla rolników, a sumy odszkodowań z tego tytułu są niewielkie?
- Jak zmniejszyć populację dzików i bobrów, których jest zdecydowanie za dużo: dziki niszczą uprawy rolników i bobry, które powodują zalewanie terenów rolniczych, niedrożność rowów melioracyjnych?
- Dzikie ptaki i zwierzęta żywe, zdrowe - ktoś znajduje takie zwierzę i co dalej, kto kogo ma powiadomić (czy koła łowieckie powinno się tym zainteresować, czy tylko urząd sam powinien rozwiązać problem)?
- Kto ponosi odpowiedzialność i koszty transportu chorego ptaka: mieszkaniec gminy przygarnął myszołowa i opiekował się nim, ale ptak chorował, więc należało przewieźć go do ośrodka, który przejąłby nad nim opiekę i leczenie; osoba, która przygarnęła ptaka uważała, że to gmina powinna

zając się transportem do ośrodka. Co w takiej sytuacji? Czy ptakiem powinna zająć się jednostka państwowa (RDOŚ, Starostwo Powiatowe) czy gmina?

- Kto ma schwytać nietoperza, który wleciał do czyjegoś mieszkania – czy gmina powinna płacić weterynarzowi za dwutygodniowy pobyt nietoperza na obserwacji w przychodni?
- Jak wytłumaczyć mieszkańcom, że odstraszenie szpaków hałasem jest zabronione, gdyż ptak ten jest pod ochroną; jak ich przekonać, że powinni zamówić sokolnika, żeby odstraszyć szpaki ptakiem drapieżnym?
- Gniazda bocianie zagrażające bezpieczeństwu, np. umiejscowione na kominie bądź dachu „rozlatującym się” – czy mieszkaniec ma się ubiegać o pozwolenie rozebrania takiego gniazda, czy gmina sama ma obowiązek się tym zająć?
- Gołębie – jak radzić sobie ze skargami mieszkańców, dotyczącymi tych ptaków, skoro nie jest to problem gminy, gdyż gołębie nie są ptakami gospodarskimi ani domowymi.

Zwierzęta bezdomne i wolno żyjące (koty)

- Czy koty na pewno są zwierzętami wolno żyjącymi, czy bezdomnymi, jaka jest właściwa interpretacja ustawy o ochronie zwierząt?
- Problem kotów wolno żyjących, gmina nie ma obowiązku zapewnić sterylizacji kotów, nie musi ich też odławiać, bo są to zwierzęta wolno żyjące, a ludzie mają pretensje, zgłaszają, że małe kotki się błąkają a gmina nic z nimi nie robi – jak tłumaczyć i wyjaśniać mieszkańcom i jak rozwiązać koci problem?
- Ranne koty wolno żyjące – co z nimi robić, jeśli mieszkańcy oczekują tego od gminy?
- Cmentarz dla zwierząt – na terenie gminy w miejscowych planach nie zostały ujęte takie miejsca, ale pojawiają się takie pytania ze strony mieszkańców; co brać pod uwagę planując takie miejsce

Pozyskiwanie funduszy i tworzenie rocznego programu opieki nad zwierzętami

- Gdzie szukać dodatkowych pieniędzy na opiekę nad zwierzętami, skąd pozyskiwać fundusze?
- Co zrobić w przypadku braku środków w budżecie, gdzie można szukać dodatkowych pieniędzy?
- Jak zdobyć większe fundusze na działanie w oparciu o program opieki nad zwierzętami?
- Wskazówki dotyczące tworzenia rocznych programów opieki nad zwierzętami.
- Czy da się skrócić czas oczekiwania na opinie i decyzje różnych organów/institucji, niezbędne do stworzenia rocznego programu opieki nad zwierzętami, jak zdążyć na czas, skoro oczekiwanie tak się wydłuża i jest niezależne od gminy.
- Jak właściwie oszacować budżet w tym programie, jak przewidzieć ilość potrzebnych środków finansowych?
- Wzory dokumentów przydatnych do tworzenia programu, jak powinien wyglądać wzór takiej uchwały Rady Miasta.

Prowadzący:

Barbara Strzelczyńska – od 1996 r. inspektor w Wydziale Środowiska Urzędu Miasta Gdyni Zakres realizowanych obecnie zadań: a) sprawy sanitarno-porządkowe w mieście, dotyczące zwierząt oraz nadzór nad schroniskiem dla bezdomnych zwierząt, b) nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własność Skarbu Państwa z wyłączeniem lasów komunalnych, c) prowadzenie spraw z zakresu łowiectwa, d) edukacja ekologiczna mieszkańców, e) współpraca z organizacjami, jednostkami i instytucjami

ekologicznymi w celu zbierania informacji i wypracowania programu działań edukacyjnych oraz w zakresie opieki i ochrony zwierząt, f) udział w tworzeniu programów i strategii miasta, związanych z ochroną środowiska oraz ochroną zwierząt, g) przygotowywanie projektów umów, pism i innych dokumentów w ramach zadań realizowanych przez wydział, h) rozliczanie umów, kontaktowanie się z wykonawcami oraz nadzór nad zleconymi działaniami, w tym udział w prowadzeniu postępowań o zamówienia publiczne, i) przygotowywanie projektów uchwał Rady Miasta i zarządzeń Prezydenta w zakresie związanym z zadaniami Wydziału, j) odpowiadanie na pisma, skargi itp.

Prawa autorskie do niniejszego programu przysługują Private Corporate Consulting Sp. z o.o. Udostępnianie, kopiowanie i przerabianie niniejszego programu bez pisemnej zgody Private Corporate Consulting Sp. z o.o., zagrożone jest odpowiedzialnością karną oraz cywilną